Jina……………………………………………………………… Nambari……………../……...

Shule……………………………………………………………… Sahihi………………………..

Tarehe……………………….

For More Free KCSE past papers visit www.freekcsepastpapers.com

102/2
KISWAHILI
KARATASI YA 2
LUGHA
JUNI /JULAI - 2012
SAA 2 ½

MTIHANI WA PAMOJA WA WILAYA YA OLOITOKITOK

Cheti Cha Kuhitimu Masomo ya Sekondari (KCSE)

102/2
KISWAHILI
KARATASI YA 2
LUGHA
JUNI /JULAI - 2012
SAA 2 ½

MAAGIZO KWA MTAHINIWA

1. Andika jina lako na namba yako.
2. Jibu maswali yote. Andika majibu yako katika nafasi zilizoachwa.

KWA MATUMIZI YA MTAHINI PEKEE

SWALI	UPEO	ALAMA
1	15	
2	15	
3	40	
4	10	
	JUMLA	

Karatasi hii ina kurasa 12 zilizopigwa chapa
Watahiniwa wanastahili kuona kuwa maswali yote yako na hakuna yaliyoachwa

1. **UFAHAMU**

For More Free KCSE past papers visit www.freekcsepastpapers.com

Soma kifungu kifuatacho halafu ujibu maswall yanayofuata

Ikolojia ni elimu ya kisayansi inayohusu uhusiano wa kimazingira kati ya vitu vyenye uhai (mimea na wanyama) na visivyokuwa na uhai (hali ya hewa udongo Elimu ya ikolojia ipo katika mfumo wa elimu ya mazingingira). Mfumo huu umegawanyika katika sehemu mbili: mfumo wa mazingira ya nchi kavu, na mfumo wa mazingira ya majini (bahari, maziwa, mito na madimbwi).

Viumbe wamejirekebisha kulingana na mazingira yao. Kwa mfano samaki wana matamvua yenye uwezo na kusharabu hewa ndani ya maji Ngo'mbe wana mapafu ya kuvuta hewa katika nchi kavu. Sehemu za mvua ya kawaida zina majani manene ili yaweze kuhifadhi maji nyakati za shida. Mimea, wanyama, udongo na viathiri vingine vya hali ya hewa vinahusiana sana kimazingira. Mimea huota kutegemea hali ya nchi, umbo au sura ya ardhi na aina ya udongo

Hali ya nchi ni wastani wa hali ya jotoridi, wastani wa mvua, unyevunyevu hewani, upepo, msukumo na mwanga kwa muda wa miaka thelathini. Dunia imegawanyika katika kanda mbalimbali. Kila kanda ina mimea na wanyama wa aina yake kutegemea hali ya nchi. Ukanda wa istiwai una joto, mvua na unyenyevu mwingi. Miti ya ukanda huu hufanya misitu minene, yenye miti mirefu. Miti hii ni mirefu kwa sababu ya msongamano unaofanya miti igombanie mwanga wa jua kwa kurefuka. Katika misitu hii, ipo mimea ya kangaga inayotambaa na kukwea miti mingine. Katika ukanda wa Savanna, hali ya joto na mvua si kubwa kama katika ukanda Wa istiwai. Kwa sababu hii, sehemu nyingi ni vichaka na nyika zenye uwezo wa kuota nyasi zisizohitaji mvua.

Upepo una faida na hasara katika mazingira. Upepo husaidia kusukuma mawingu yaletayo mvua. Upepo unapozidi hudhuru mimea na wanyama kwa sababu hukausha mali ardhini, huvunja na kuharibu mimea, huleta vifo kwa wanyama na pengine kuharibu mazingira ya watu. Mimea katika mazingira hutegemea sana nuru ya jua ili kutengeneza chakula chake Kiasi cha mwanga upatikanao mahali fulani huathiri mimea na wanyama wapatikanao katika mazingira yale.

Maswali

a) Pendekeza anwani kwa taarifa uliyosoma (alama 1)

……

……

b) Eleza maana ya ikolojia (alama 2)

……

……

……

……

For More Free KCSE past papers visit www.freekcsepastpapers.com

c) Kwa nini wanyama huwa na sifa mbalimbali za kimaumbile (alama 2)

……

……

……

……

d) Ni kwa vipi ukanda wa istiwai unatofautiana na ukanda wa Savanna? (alama 3)

……

……

……

……

……

……

e) Ni kwa namna gani upepo unaweza kuwa na athari mbaya kwa mazingira? (alama 4)

……

……

……

……

……

……

……

……

f) Eleza maana ya msamiati huu kama ulivyotumika katika kifungu (alama 3)

i) Matamvua

……

……

ii) Kusharabu hewa

……

……

iii) Istiwai

……

……

2. **MUHTASARI**

Soma habari ifuatayo kisha ujibu maswali.

Vijana wengi, wake kwa waume, walikuwa ndio tu wakamilishe shughuli ya kusajiliwa chuoni. Walikuwa bado nadhari zao zimetekwa na ugeni, hawajapata starehe akilini mwao wala kujisikia wamekaribia kama kwao nyumbani.Kwa hakika mazingira yale mapya yalikuwa yanawapa kiwewe kidogo au tuseme hata woga kiasi. Kusema kweli, kwa wakati ule walikuwa hawajui ni maisha ya namna gani yanayo wasubiri mahali pale. Hawakuweza kukadiria kwa uyakinifu wowote iwapo makaazi yao pale ya miaka minne mizima kuanzia wakati ule, yangekuwa na utulivu na raha au pengine yangeondokea kuwa ya roho juu juu na matatizo chungu nzima. Walisubiri.

Walimsubiri mkuu wa Chuo aingie wasikize atakalosema waweze kubashiri vyema mkondo wa maisha yao utakavyokuwa. Lakini jinsi walivyosubiri Mkuu wa Chuo aingie ukumbini ndivyo wayo wayo lao lilivyozidi kuwacheza shere. Waliwaza: ugeni jamani kweli ni taabu. Mawazo mengi yaliwapitia bongoni mwao. Wakawa kimya ukumbi mzima, kama kwamba wamekuja mazishini badala ya kuja kusoma. Waliwaza na kuwazua. Waliona au pengine walidhani kuwa hapa kila kitu ni tofauti.

Wanafunzi hawa waliona tofauti nyingi kati ya mambo pale chuoni na yale waliyokuwa wamezoea. Kwa mfano, mwalimu Mkuu hapa hakuitwa 'headmaster" kama kule katika shule za msingi na vile vile shule za upili, bali aliitwa 'vice-chancellor". Nyumba za kulala hazikuitwa 'dormitory' au 'mabweni' .kama walivyozoea, bali ziliitwa 'halls' kwa sababu sio kumbi za aina yoyote ile bali ni nyumba hasa, zenye vyumba vya kulala, kama nyumba nyingine zozote zile. Shule yenyewe haikuitwa shule au skuli, au hata chuo kikuu kama walivyozoea kuiita walipokuwa shule zao za upili huko, bali hapa wenyewe wenyeji waliita kwa majina mengine kabisa! Mara "University", mara Zutafindaki, mara Ndaki kwa ufupi, mara Jamahiriya na kadhalika na kadhalika! Waliwaza: kweli mahali hapa panaweza kumkanganya mtu! Kwa kweli kabisa panaweza kumzubaisha mtu hadi kufikia kiwango cha kuonekana kama zuzu! Hata hivyo hawakuvunjika moyo, bali walipiga moyo konde wakanena kimoyomoyo: potelea mbali Ukiyavulia nguo, yaoge! Walikuwa wamo katika hali hii ya kurandaranda katika ulimwengu wa mawazo pale katika ulimwengu wao mpya, ulimwengu mwingine kabisa usiofanana hata chembe na ule waliouzoea, Mkuu wa Chuo alipoingia.

Kuingia Mkuu wa Chuo, wote walisimama kwa pamoja na kwa mjiko, wamekauka kama askari katika gwaride. kuona hivyo, Mkuu wa Chuo akawaashiria wakae tu, bila kujisumbua. Kicheko kikawatoka bila kukosa adabu na heshima, kisha wakakaa kwa makini. Ndio mwanzo wakajisikia wamepoa.

Kuona kuwa sasa wametulia na wamestarehe, Mkuu wa chuo akaanza kwa kuwaamkua, kisha akawajulisha kwa wakuu wa vitivo mbali mbali na idara mbali mbali waliokuwa wamekaa pale jukwaani alipo yeye upande huu na huu.

For More Free KCSE past papers visit www.freekcsepastpapers.com

Kufikia hapo, alaka ikawa imeungwa baina ya wenyeji na wageni wao. Kila mtu akaona mambo yamtesibu tena, huo bila shaka ni mwanzo mwema, na kama ilivyosemwa na wenye busara, siku njema huonekana asubuhi. Hii, kwa wote ndiyo asubuhi: na si asubuhi tu, bali ni asubuhi njema, si haba.

For More Free KCSE past papers visit www.freekcsepastpapers.com

Maswali

a) Ukirejelea aya ya kwanza na ya pili, eleza ni kwa nini wanafunzi walikuwa na wasiwasi.

(Maneno 45 - 50)

(alama 6)

Majaribio

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

Jibu

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

b) Ni mambo gani mageni ambayo wanafunzi walikumbana nayo, (Maneno 20 - 25) **(alama 3)**

For More Free KCSE past papers visit www.freekcsepastpapers.com

Majaribio

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

Jibu

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

(c) Bila kupoteza maana, fupisha aya tatu za mwisho kwa kutumia maneno yako mwenyewe.

(Tumia maneno 40 - 45) **(alama 6)**

For More Free KCSE past papers visit www.freekcsepastpapers.com

Majaribio

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Jibu

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

3. **MATUMIZI YA LUGHA**

(a) (i) Eleza tofauti za kimatamshi kati ya sauti zifuatazo. (alama 2)

/P/

/b/

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

(ii) Onyesha sehemu zinapotamkiwa sauti zifuatazo. (alama 2)

/dh/

/ch/

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

(b) Tumia neno 'safi' katika sentensi kama: (alama 2)

(i) Nomino

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

(ii) Kivumishi

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

(c) Andika udogo wa sentensi ifuatayo katika wingi. (alama 2)

Sahani hiyo imechafuliwa na mkono wake.

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

(d) Taja matumizi **mawili** ya kila moja ya viakifishi vifuatavyo.

(i) Parandesi

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

(ii) Ritifaa

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

For More Free KCSE past papers visit www.freekcsepastpapers.com

(e) Andika visawe vya maneno yaliyopigiwa mstari katika sentensi ifuatayo. (alama 2)

<u>Mwanafunzi</u> aliyejeruhiwa uwanja amevuja **<u>damu.</u>**

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

(f) Ainisha sehemu zote za: (alama 3)

Alimgombeza

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

(g) Tambua aina ya vishazi vilivyo katika sentensi ifuatayo. (alama 2)

Mwanafunzi aliyesoma amefuzu mtihani.

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

(h) Onyesha virai vilivyo katika sentensi hii. (alama 2)

Yule mwanabiashara amepata hasara kubwa.

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

(i) Andika kunyume cha: (alama 2)

Baba alimbariki mwanawe mtiifu.

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

(j) Kanusha sentensi hii. (alama 2)

Susan alifanya kazi kwa bidii na kufanikiwa maishani.

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………

For More Free KCSE past papers visit www.freekcsepastpapers.com

(k) Changanua sentensi ifuatayo kwa njia ya mstari. (alama 4)

Baba, mama na mwanawe ni watundu lakini watashtakiwa kortini.

....

....

....

....

....

....

....

....

For More Free KCSE past papers visit www.freekcsepastpapers.com

(l) Tunga sentensi ukitumia nomino dhahania. (alama 2)

....

....

....

....

(m) Andika katika usemi wa taarifa. (alama 4)

(i) "Njooni hapa!" baba akaamuru.

(ii) "Twende kwetu leo jioni". Msichana alimwambia mpenzi wake.

....

....

....

....

....

....

....

....

(n) Eleza maana mbili zilizo katika sentensi hii. (alama 2)

Baba mzazi amefika.

....

....

....

....

....

....

....

For More Free KCSE past papers visit www.freekcsepastpapers.com

(o) Tambua na ueleze aina ya vitenzi katika sentenzi ifuatayo. (alama 3)

Huyu ndiye mwalimu aliyekuwa akisomesha.

……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………

(p) Maneno haya yako katika ngeli gani? (alama 2)

(i) Karatasi

……………………………………………………………………………………………………

(ii) Nyasi

……………………………………………………………………………………………………

(q) Tunga sentensi ukitumia kitenzi **la** katika kauli ya kutendwa. (alama 2)

……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………

(r) Weka shadda katika **neno** lifuatalo. (alama 1)

Nne

……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………

4. ISIMU JAMII

Tom: Vipi Tracey? Naona leo unalinga sana.
Umenivaria miwani, ebona hivi? Is it because you are very smart today?

Tracey: Niko poa! Hata hivyo naona una yako mengine wewe! Siringi! Nikobusy tu sana.
Plus company yako inatisha, hujui siku hizi nimechill.Tena umenubore.

Tom: Kumbe wewe ni……………………………

For More Free KCSE past papers visit www.freekcsepastpapers.com

(a) Taja sajili inayojitokeza katika dondoo hii. (alama 1)

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

(b) Taja mifano inayojitokeza katika dondoo ya

(i) Kubadili msimbo (alama 1)

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

(ii) Kuchanganya msimbo. (alama 1)

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

(c) Ni kwa nini wazungumzaji hubadili na kuchanganya msimbo. (alama 2)

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

(d) Ni mzungumzaji yupi ana lafudhi? Ni nini maana ya lafudhi? (alama 3)

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

(e) Taja sababu mbili za kuwa na lafudhi. (alama 2)

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

MWISHO